

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Reklama vsak četrtak in volja s poštnino vred in v Mariboru — Poštijanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kam“ — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, vsprejemajo naročnino, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Reklamacije se pošiljajo prost.

Današnja številka obsega 8 strani

Kmečko delavstvo.

V Kamnici pri Mariboru se je vršil zadnji nedeljo, dne 9. t. m., pripravljalni shod za prvo strokovno organizacijo kmečkega delavstva. S tem je položen temeljni kamen za krščansko organizacijo zelo številnega dela našega kmečkega prebivalstva.

Sv. Oče Leon XIII. govori v znameniti okrožnici o delavskem vprašanju: Za ugodno rešitev družabnega vprašanja morejo in morajo delodajalci in delavci sami z naredbami in določili sodelovati, ki odstranijo bedo in oboje vrste ljudi približujejo. To so društva za medsebojno podporo, zasebne naprave, v pomoč delavcu in družini, ako ga nenaadoma zadene kakšna nesreča, bolezen, smrt.

In dalje govori isti papež: Le iskreno je želiti, da je takih društev vedno več in da so vedno krepkejša v svojem jedru... Človek je omejen v svojih močeh; to ga vedno nagiba, da se veže z drugimi v medsebojno pomoč in podporo. „Bolje je, da sta dva skupaj, kakor da bi bil eden sam; koristi imajo od svoje zveze. Ako eden pade, vzdigne ga drugi. Gorje mu, kdor je sam. Ako pade, nikogar nima, da bi mu pomagal.“ Tako pravi sv. pismo. In zopet: „Brat podpiran od brata, podoban je utrjenemu mestu.“ Ta naradni nagon vodi k skupnosti, a veže človeka tudi v najraznejše zveze z drugimi ljudmi.

Za industrialno (tovarniško) delavstvo so se ti nasveti velikega papeža že uvaževali in izvajali v dejstvu, le za kmečko delavstvo se je še čakalo, in vse katoliške stranke so kmečko ljudstvo skupno z drugim kmečkim prebivalstvom zbirale v političnih in nepolitičnih organizacijah. Tako tudi naša, ki je bila vesela, da je imela med svojimi člani v Slovenski kmečki zvezi, v izobraževalnih društvih in mladinskih zvezah tudi mnogo pripadnikov kmečkega delavstva.

Toda posebne razmere kmečkega delavskega stanu zahtevajo tudi posebno organizacijo. To jim mislimo ustvariti v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki ima namen, vzgajati člane in skrbeti za izboljšanje njihovih službenih in gospodarskih razmer na temelju krščansko-socialnih načel. Sredstva so: predavanja, poučni shodi, raziskavanje delavskih razmer, prošnje na urade in na zakonodajne zbornice, posredovanje pri delodajalcih, brezplačno posredovanje služb in dela, pravna pomoč, podpora blagajna, in sicer na način, da si ustanovi društvo blagajno za podporo v boleznih, onemoglosti, za slučaj smrti in brezposelnosti.

Niti socialni demokratje, niti liberalci, niso poklicani, ustvarjati organizacijo delavskega stanu. Socialni demokratje so nasprotniki kmečkega stanu, in ko kopljejo grob temu stanu, izpodjedajo obenem kmečkemu delavstvu temelj, na katerem stoji in živi. Liberalci zaničujejo ročno delo in vsak stan, ki se ž njim ukvarja, in spoštujejo isto delo, ki brez ročnega dela ohranja srečno življenje. Nagibajo se v naziranju k starim poganom. Iz njih naziranja sledi zaničevanje inteligence do delavskih stanov. Le krščanstvo ljubi vse stanove in druži duševno in telesno delo v najlepše soglasje.

Kmet sam bo imel le korist od dobro organiziranega in zadovoljnega kmečkega delavca. Da ljudje bežijo iz dežele v mesta, rudokope in tovarne, je med drugimi tudi razlog, ker najdejo tam sedaj lažje možnost, da si ustvarijo svoje lastno ognjišče. Ako bi se kmečkemu delavstvu omogočevalo, in za to mora in bo skrbela njih organizacija, da tudi med kmetom lahko postavijo svoj lastni dom, ako bi bili varčni in poštini, potem bi ta beg iz dežele izostal in delavstvo bi ostalo med kmetom ter mu pomagalo pri njegovem delu in boju z naravo.

Pozdravljamo kot prvi kmečki list, ki je namenjen za vse kmečke sloje, začetek nove organizacije za kmečko delavstvo in želimo obilo božjega blagoslova.

Vojska.

Vesile dosežaj še mirno zasledujejo razvoj vojske na Balkanu. Poročati je le toliko, da se vedno bolj potrjuje vest o precejšnjem zblizanju Anglije in Nemčije. Glavna točka sporazumjenja med njima je, da bosta svoje brodogradne pomoževali dogovorno, vendar bo prepustila Nemčija Angliji prednost. Da se je tudi med Avstrijo in Rusijo izvršilo zblizanje, je bil

dokaz pismo našega cesarja ruskemu carju. Princ Hohenlohe, ki je nesel pismo v Petrograd, se je vrnil ter prinesel našemu cesarju carjev odgovor. Vidnega učinka tega zblizanja, ki bi obstojalo v razoroževanju, še ni. Pravijo, da je mnogo neprijateljev Avstrije in Rusije na delu, ki bi radi še v zadnjem trenutku preprečili zblizanje, s katerim sta tako srečno pričela oba vladarja. Italija se ob vsaki priliki vsaja v nas, čeprav je naša zaveznica. Sedaj zahteva, da bi naj Avstrija odložila pokroviteljstvo nad katoliškim delom Albancev, to se pravi, naj bi se odpovedala svojememu dosežanju vplivu v Albaniji. Ni torej čudo, da Avstrija nič prav ne zaupa prijateljstvu Italije in še vedno gleda na to, da ima dobro zastraženo mejo proti laškemu sosedu.

Med Rumunijo in Bolgarijo še sicer ni prišlo radi meje do popolnega sporazumjenja, vendar pravijo, da ni nobene nevarnosti več za vojsko, temveč, da se bodo sporne točke mirnim potom poravnale, za kar se pogajanja nadaljujejo. Srbija se trudi, da dobi vevlasti na svojo stran, da ji ne vzamejo preveč v boju osvojenega ozemlja in ga priklopijo Albaniji. Vladni srbski krogi zatrjujejo, da se bodo s papežem kmalu začeli pogajati, kako urediti razmere katoliških podanikov v Srbiji, in da jim bodo dali največje verske svoboščine.

Na bojiščih imajo Bolgari pri Cataldici in na galipolskem polotoku srečo. Vsako prodiranje Turkov so dosedaj še z uspehom odbili. Očividno je nakana Turkov, da bi prišli za hrbet cataldške bolgarske vojske in prinesli obleganim vojakom v Odrinu pomoč. Toda tudi Bolgari vedo za to turško prijazno nakano, radi tega se sučejo tako, da jim Turek ne pride za hrbet, in kjer hoče prodirati, tam ga natepejo in potisnejo nazaj. Odrin obstreljujejo Bolgari, pomnoženi s srbskimi četami, z vso silo. Toda dosedaj se Odrin še vedno drži. Bolgari so mnenja, da bo Odrin kmalu padel, Turki pa, da se bo še dolgo držal. Nam ne preostaja torej nič drugega, nego da počakamo, kdo bo imel prav. Istotako je zaradi Skadra, katerega prav pridno obstreljujejo črnogorski junaki.

Navdušenje za vojsko pri Bolgarih se ni nič zmanjšalo. Le en zgled!

Trgovska trčrka Bourov je svoje poslovanje ustavila in zaprla svoje prostore, ker se nahaja zdaj vseh 45 članov te rodbine na bojišču. Pripomniti je, da so se oglasili za vojaško službo tudi vsi oni člani rodbine, ki niso podvrženi vojaški dolžnosti. Skoro vsi so rezervni častniki in zdravniki. Dozdaj nobeden od njih ni padel, le nekaj jih je bilo laško ranjenih.

Odrin.

Obstreljevanje Odrina se neprestano nadaljuje z vseh strani, posebno močno se obstreljuje južna in vzhodna stran mesta. Bolgari in Srbi so pripeljali pred Odrin zopet nove težke oblegovalne topove, iz katerih sipljejo venomer na mesto in na utrbe pogubonosni ogenj. Močno poškodovane so posebno hiše ob meji mesta, tudi velika in krasna mohamedanska Selim-mošaja, ki je baje najlepša v celi Turčiji, je poškodovana. Mesto na več krajih gori, zidovi se rušijo, Bolgari in Srbi pa se korak za korakom približujejo mestu. Bolgarske in srbske čete so zasedle po hudih bojih vas Panukli in utrbo Kaverke pred Odrinom. Bolgari so že tudi poskusili z zrakoplovi pregledati položaj v obleganem mestu. Po noči je pogled na Odrin in okolico zelo slikovit. Ognjene granate osvetljujejo obzorje daleč na okoli. Dim in ognjeni plamen se visoko vzdigujejo. Celo obzorje je krvavo in rdeče ko kri. — Položaj v mestu je obupen. Posebno se občuti pomanjkanje soli in krme za živino, katere ne morejo od nikoder dobiti. Prebivalstvo se nahaja v mučnem položaju. Od strahu bežijo ljudje z enega mestnega dela v drugega, hoteč se skrivati pred smrtonosnimi krogli in bolgarskih topov. Vsi pomanjkanja živeža so začeli ne samo turški vojaki, ampak tudi prebivalci mesta jesti meso mačk in psov, konjsko meso živjajo le bogatejši in imenitnejši ljudje. Kako dolgo se bo Odrin še držal, se ne da določiti. Bolgari upajo, da ne bo več dolgo, ko dobijo mesto v svoje roke.

Junak Sukri-paša.

Poveljnik turške armade v Odrinu se junaško drži, dasiravno sme vsak dan pričakovati, da pride mesto sovražniku v roke. V obleganem mestu primanjkuje soli, petroleja, kurjave in krme za živino. Sukri-

paša je dal postreliti več častnikov, ki so bili zavzeti za to, da se uda Odrin Bolgarom. Turški vladi je Sukri-paša brzojavil, da se hoče držati do zadnjega. Če pa bi vlada predala Odrin Bolgarom, bi on s svojimi četami udaril na Carigrad. Tudi med Bolgari vživa Sukri-paša radi svojega junaštva velik ugled. Bolgarski častniki so izjavili: „Mi bomo Sukri-paši, ko se bo moral udati, izkazali take časti, kakor jih nismo še nobenemu generalu. Čast je, boriti se s takim junakom!“

Sukri-paša je bil rojen leta 1854 v Erzerunu v Mali Aziji. Njegova rodovina je albanske krvi. Oče in stric sta bila častnika. L. 1885 je bil iz vojne šole v Carigradu poslan v Nemčijo. Cesar Viljem I. je o njem pisal Abdul Hamidu: „Čast je za mojo armado, da ima takega častnika v svoji sredi.“ Pod Hamidom je kmalu padel v nemilost. Pa tudi mladoletni je ni so marali, ker je bil strog, pošten in odkrit. Ko so mladoletni zmagali, je rekel: „Svoboda je pridobljena, armada pa je izgubljena.“ Za valija (oblastnika) v Tripolis ni maral iti, češ, da počne biti za „pisarja“. Bil je imenovan za poveljnika Odrina, kamor je dospel 5 dni pred vojno napovedjo.

Divlj Sukri-paša.

Odrinski poveljnik Sukri-paša se ne kaže samo pogumnega, ampak pokaže večkrat tudi svojo divjo mohamedansko naravo. Svoj čas je baje ministrstvu Kiamil-paše poslal naslednjo brezlično brzojavko: „V turški zgodovini ni generala, ki bi bil tako strahopeten, da bi eno najmočnejših trdnjav na svetu, kakoršna je naša, prostovoljno izročil tako krvoločnemu, grozovitemu sovražniku. Nikoli se ne bo smelo reči o meni, da sem tako sramotno dejanje zakrivil. Raje bom naše čete do zadnjega moža žrtvoval in zadnji strel svojega revolverja prihranil za-se. Ako bi uvidel, da je nadaljni odpor nemogoč, bom skrbel za to, da se 40.000 tukajšnjih Bolgarov spravi s sveta. Zene, otroke in bolnike bi izročil v varstvo tujih konzulatov. Potem bom obrnil svoje topove proti vsem Bolgarom, proti vsem tistim lepim stavbam, ki so kras tega dragega mesta, katerega bom z ognjem in mečem izpremenil v ogromen kup razvalin; moji dobri vojaki bodo preko ognja v notranjosti mesta in preko smrti zunaj njega prodrli sovražne čete, pa naj tudi štejejo milijone, ter slavno umrli ali pa zmagovalno zapustili te razvaline.“

Cataldica.

Pri Cataldici dozdej še ni prišlo do kakega večjega boja, vendar pa pokajo puške neprestano. Turki so že večkrat poskusili napasti Bolgare in jih potisniti nazaj, pa so bili vsakokrat premagani. Zadnje dni prejšnjega tedna so Turki pri reki Karasu skušali priti Bolgarom za hrbet, a so jih ti zopet premagali, tako, da so se morali Turki v divjem begu umakniti v svoje utrbe. Bolgari so svoje stališče pri Cataldici tako utrdili, da Turki nikjer ne morejo Bolgarom priti do živega in jih resno napasti. Kakor se poroča iz Carigrada, je baje Enver-beg pri mestu Rodosto ob Marmarskem morju izkreal 20.000 vojakov, da bi delal težave Bolgarom; o kakem njegovem uspehu pa tudi turška poročila ne vedo poročati. — Sploh pa ravnajo Bolgari zelo previdno. Pri Cataldici poprej nočejo izzvati večjih bojov, dokler Odrin ni v njihovih rokah. Med tem pa odbijajo vse turške napade in zavračajo vse turške poizkuse. Dne 9. februarja so skušali Turki pri mestu Podima ob Črnem morju izkreati nove čete, ki so jih pripeljale turške ladje iz Karaburma v Mali Aziji. Bolgari so takoj napadli izkreane čete, vkljub temu, da so turške ladje streljale na-nje. Izkreane čete so bežale v neredu nazaj na ladje. Turki so imeli 25 mrtvih, 16 pa so jih Bolgari vjeli. Na bolgarski strani je bilo 18 ranjenih in 3 mrtvi. — V Izmidu v Mali Aziji imajo baje pripravljenih Turki 50.000 mož, da jih pošljejo na bojišče.

Zmaga Bolgarov na polotoku Galipoli.

Bolgari so zopet pokazali, da so narod junakov. Turki in ves svet je pričakoval, da se bodo sedaj najpoprej začeli krvavi boji pri Cataldici. A Bolgari, ki so v prejšnji vojski Turke s svojimi predrznimi načrti marsikje presenetili, n. pr. pri Lozengradu, so se sedaj naenkrat pojavili kot zmagovalci nad Turki na polotoku Galipoli ob morski ožini Dardanele. Poveljnik bolgarske armade je dobil poročilo, da se na polotoku Galipoli zbira močna turška arma-